Planlama 2021;31(1):128–140 | doi: 10.14744/planlama.2020.50490

ARAŞTIRMA / ARTICLE

Kadına Yönelik Şiddetin, Şiddeti Uygulayan ve Mekân Bağlamında İncelenmesi: Katledilmiş Kadınlar Örneği

Investigation of Violence Against Women in the Context of Enforcer and Place: Example of Murdered Women

Ayşegül Akgül,[1] Örgen Uğurlu[2]

[1]Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, Kocaeli

[2]Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kocaeli

ÖZ

Kadına yönelik şiddet edimi bio-psikososyal süreçlerle açıklanmaya çalışılsa da, hala çözümü bulunamamış en önemli evrensel sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet düzeninin erkeği kadınlardan üstün tuttuğu toplumlarda şiddet, hem toplumsal cinsiyet eşitsizliğini devam ettirmekte hem de erkek iktidarının sürmesini sağlamaktadır. Türkiye, ataerkil toplum olmanın tüm olgularını sunan bir coğrafya olarak yıldan yıla artan kadına yönelik şiddet ve katledilme olaylarına tanıklık etmektedir. Kamuoyundan gelen baskılar ve yükselen kadın hareketinin etkisiyle Türkiye 1985 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)'ni imzalamıştır. Bu sözleşmeyi takip eden yıllarda, uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan, bağlayıcı ve bağımsız bir denetim mekanizması kurulmasına yer verilen ilk sözleşme niteliği taşıyan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi 2011'de İstanbul'da imzalanmıştır. Bu sözleşme tarihinden bu yana meydana gelen şiddet olayları incelendiğinde, kadınlar; kocaları, babaları, sevgilileri, eski kocaları, kardeşleri gibi birçok fail tarafından evlerinde; tarla, arazi gibi kırsal mekânlarda; otel, kafe, restoran, sokak gibi kamusal mekânlarda; adliye, hastane, belediye gibi kamu kuruluşlarında şiddetin birçok türüyle karşı karşıya geldikleri görülmektedir. Peki, kadınlar en çok hangi mekânlarda ve kim tarafından şiddete uğramakta, daha da ötesi, katledilmektedir? Bu sorudan hareketle hazırlanan çalışmada, Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi sonrasında, basının iki ulusal gazetesinde, kadına yönelik yer alan cinayet haberlerinden yola çıkarak, kadınların en çok eşleri tarafından ve en güvenli yer olması beklenen özel mekânda yani evlerinde katledildikleri görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Kadına yönelik şiddet; mekân; şiddet.

ABSTRACT

Although the act of violence against women is tried to be explained by bio-psychosocial processes, it still appears as one of the most important universal problems that could not be found any solution. In societies where the gender order prevails men over women, violence both maintains gender inequality and maintains male power. Turkey as a geography offers all cases being patriarchal society, has witnessed increasing violence and murder of women for the event from year to year. Pressure from the public and the rising women's movement against In 1985, Turkey was signed the convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW). In the following years of this Convention, in 2011 the European Council Convention on the Prevention and Combating of Violence against Women and Prevention of Domestic Violence, which is the first agreement in international law to establish a binding and independent control mechanism which has the power to enforce violence against women and domestic violence was signed in Istanbul. When the violent incidents that have occurred since the date of this Convention are examined, women have faced with the violence many perpetrators such as their husbands, fathers, lovers, ex-husbands, siblings; in different areas such as rural areas; public places such as hotels, cafes, restaurants, streets; It is seen that they face many kinds of violence in public institutions such as courthouses, hospitals and municipalities. So, in which venues and by whom are women most often subjected to violence and, moreover, they are slaughtered? The study, prepared in light of this question, Turkey's first post-signatory is the Istanbul Convention, then in two national newspapers, based on their Located murder news for women is that women by their most wives and safest places to be expected special place that it is seen that massacred in their homes.

Keywords: Femicide; space; violence.

Geliş tarihi: 08.09.2019 Kabul tarihi: 06.11.2020
Online yayımlanma tarihi: 18.02.2021
İletişim: Ayşegül Akgül
e-posta: aysgl.akgul86@gmail.com

TMMOB Şehir Plancıları Odası

OPEN ACCESS This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Tarihten bugüne tartışılagelen şiddet olgusu, en önemli evrensel sorunlardan biri olmakla birlikte, hala çözüm üretilemeyen karmaşık bir kavramdır. Şiddetin nedenleri, türleri, yaşanma sıklığı gibi birçok konuda farklı araştırmalar yapılarak, bu sorunla başa çıkma amacıyla ülkeler ulusal ve uluslararası düzeyde eylem planları hazırlamakta ve yasal düzenlemeler oluşturmaya devam etmektedir.

Her ne kadar Hannah Arendt, Engels'ten ödünç aldığı yaklaşımla şiddetin iktidar, güç ve kuvvetten farklı olarak daima araçlara muhtaç olduğunu belirtse de (2014: 10), şiddet olgusu yalnızca fiziksel içerik taşımaz. Psikolojik, ekonomik ve cinsel gibi farklı türleri olan şiddet olgusu, yoğunluklu olarak "saldırgan" davranış biçimleriyle karşımıza çıkmaktadır. Buradan hareketle şiddet: Baskı ve güç uygulayarak, kişilerin bedensel veya ruhsal yönden zarar görmesine neden olan bireysel ya da toplu davranışların tümü olarak tanımlanmaktadır (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 50).

Erkek egemen toplumsal yapının etkisiyle oluşan toplumsal cinsiyet temelli şiddet, kadını baskı altında tutarak, kadının üzerinden toplum gözünde üstünlük kurmayı amaçlamaktadır. Toplumsal cinsiyet düzeninin erkeği kadından üstün olarak gördüğü toplumlarda şiddet, hem erkeğin iktidarını sürdürmesinde hem de toplumsal cinsiyet eşitsizliğini devam ettirmede kullanılan bir eylemdir (Acar, 2013: 196; akt. Akkaş ve Uyanık, 2016: 37).

Walby, bazı bireysel sorunlar veya bazı psikolojik sorunlara dayalı olarak ortaya çıktığı varsayılan erkek şiddetini, genel kanının aksine ataerkil sistemi oluşturan temel yapılardan biri olarak ele almaktadır. Kadına yönelik şiddet yapısı itibariyle bireysel sorunlara indirgenemeyen duygusal, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet biçimlerinde erkeğin kadın üzerindeki gücünün ortaya konulmasıdır. Dolayısıyla bu gündelik güç pratiğinin kadınların eylemlerini belirlemekteki rolü büyüktür. Walby, kadına yönelik şiddetin devlet müdahalesinin yetersizliği halinde yapılandığını ve eyleme göz yummanın bir anlamda bu durumu devlet eliyle meşrulaştırmak anlamına geldiğini ifade etmektedir (Walby, 1989; akt. Lordoğlu, 2018: 199).

Günümüzde her üç kadından biri, yaşamının herhangi bir döneminde, en az bir kere fiziksel, cinsel, ekonomik ya da duygusal-psikolojik şiddet yaşamaktadır (Dündar ve Demiray, 2016: 72). Ayrıca şiddete ilişkin yapılan araştırmalarda bireyler mahremiyet algısı, korku, utanma gibi farklı nedenlerle ev içi şiddeti saklama eğilimi sergilemekte ve yaşanan şiddetin boyutu tam olarak ortaya konulamamaktadır. Yine de kentleşme oranındaki artışla beraber kadınların kamusal alanda görünürlüğünün artması yani özel alanın dışına çıkmaya başlayan kadının toplumsal mekânları da daha yoğun bir şekilde kullanmaya başlamasıyla şiddet olgusu da daha görünür bir hal almıştır.

Kadının kamusal mekânda görünürlüğünün artması ile daha önce kapalı ve mahrem olan özel alanda, kapalı kapılar ardında yaşanan ve gizlenip örtülen şiddet, toplumun gözleri önünde yaşanan bir hale bürünmüş ya da kadının özel alan sınırlarının dışına çıkma ısrarı ona yönelik şiddeti türlendirerek artırmıştır. Göz önünde olanın fark edilir olması, kuşatılmış eril yönetimler, yargılamalar ve anlayışlar içinde çok da hızlı gerçekleşmese de pek çok bilimsel çalışmaya konu olmuştur. Örneğin 1977'de İngiliz sosyolog Jalna Hanmer tarafından yazılan ve bu araştırma alanının kurucu metinlerinden biri olarak sınıflandırılabilecek makale bu sorunun öncülüğünü yapmıştır (Hanmer, 2012). Makale, erkeklerin kadına yönelik şiddetlerinin, kadınlar üzerinde uyguladıkları sosyal kontrolün bir yöntemi olarak kavramsallaştırılmasını önermiştir. Toronto Üniversitesi'nden Carolyn Strange (2003) ise, 1890–1920 yılları arasında Avustralya'da eşi ya da sevgilisi olan erkek tarafından katledilen 64 kadının katlediliş ve eril adalet eliyle erkeklerin aldıkları cezayı araştıran çalışması, tam da bu kamusallaşma dönemine bakmaktadır.

Eril adalet yalnız ceza verirken değil, yargılarken de ve yargılama sırasında dayanağını oluşturan yasaları koyarken de eril halini korumaktadır. Delphine Lacombe, 2012 yılında yayımlanan çalışmasında 1979–1996 yılları arasında Nikaragua'da yaşanan kadına yönelik şiddet ve katledilme olaylarını incelediği araştırmasında kadına yönelik erkek şiddetini gizleme araçlarını ifşa ederken görünürlüğünü sağlamanın yollarını tartışmaktadır. Savaşların ve siyasi rejimlerin kadına yönelik şiddeti nasıl yaygınlaştığını anlatan çalışma, bu şiddetin yetkililerce, hiç değilse kınanması gerektiğini, aksi halde kadınların sesinin duyulmayacağını, bunun da eylemi meşrulaştıracağını savunmaktadır. Bu çalışmasının ardından Lacombe, 2018 yılında ilkinin devamı niteliğinde olan ikinci çalışmasını kaleme alır ve toplumsal cinsiyete dayalı cinayetlerin yasalar eliyle nasıl meşrulaştırıldığını yine Nikaragua örneği üzerinden, bu kez 1990–2017 yılları arasında yaşanan şiddet olaylarına odaklanarak aktarır. Şiddeti meşrulaştırma araçlarından birine de Christelle Hamel ve Alice Debauche kadına yönelik şiddeti konu alan çalışmalarında yer vermektedirler (2013: 6). Çalışmada şiddet olgusunun, özellikle aile içinde yaşandığında, bunun "aile dramı" şeklinde topluma sunulmasının yaşanan şiddeti "dram" sözcüğü ile örtmeye çalışmak olduğunu vurgulanmaktadır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte haberleşmeyi kolaylaştırıp yaygınlaştıran yazılı ve görsel basın da kadına yönelik şiddetin hem bir mücadele hem de yeniden üretme aracı olmuştur. Bu çalışmanın kapsamı yazılı ve görsel basında yer alan haberlerin söylem analizini içermese de, toplumsallaşmamızın en önemli unsurlarından biri olan ve kamusal alan etkinliği olarak da tanımlanabilen kitle işim araçlarının yönetiminden haberin kurgusuna, sunumuna kadar eril olduğu bir sır değildir. Haber, erkek gözüyle, erkekler hakkında ve onlar tarafından oluşturulan bir kurgu ve olgudur. Bu eril yapı haberi yapan, derleyen

ve sunan kişi ya da kurumları aşarak haberin genel söylemini dahi belirlemektedir (Dündar ve Demiray, 2016: 76).

Yazılı ve görsel basının kullandığı eril dilin kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran bir tutum içinde konuyu ele aldığı da söylenebilir. Şiddeti meşrulaştıran tutuma ilişkin olarak Türkiye'de Radyo Televizyon Üst Kurulu ile Televizyon Yayıncıları Derneği arasında imzalanan Yayıncılık Etik İlkeleri Sözleşmesinde; *"şiddeti teşvik etmemeye ve meşrulaştırmamaya özen göstermek, kadınların sorunlarına duyarlı olmak ve kadınları nesneleştirmekten kaçınmak, yayınlarda cinsiyet ayrımcılığına, aşağılama ve önyargılara yer vermemek"* temel ilkelerden bir olarak kabul edilmiş ve Medya Derneği'nin hazırladığı etik ilkeler belgesinde *"haberler, hiç bir şekilde kışkırtıcı veya ayrımcı bir dil kullanmamalıdır"* maddesi yer almıştır. İlk anda olumlu adımlar olarak görülebilecek bu iki metnin dili, konuya yaklaşımın bile hala eril bakış ve dilden sıyrılınamadığını açıkça ortaya koymaktadır. Metin o kadar erildir ki, sorunu bile "kadın sorunu" olarak görmekte, kadına ait kılınan soruna karşı erkek medya duyarlı olmaya davet edilmektedir. Metin kendi özünde kadını nesneleştirip sorunu cinsiyetleştirirken ayrımcılığa, aşağılama ve önyargılara yer verilmemesini ifade eden cümleleri metnin amacı ile çelişmektedir. Kişi ve kurumların zihinlerin ataerkil ideoloji ile çepeçevre kuşatıldığını gösteren bu metinler, işaret ettikleri soruna ilişkin çözümü belki farkında olmadan, yarattıkları bu algı ile zorlaşmaktadırlar (Görgün Baran ve diğerleri, 2017: 113).

Yazılı ve görsel basının bu eril dil ve yaklaşımı yeni olmamakla birlikte ilk kez 1995 yılında Pekin'de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansında gündeme alınmıştır. Kadınların dengeli ve klişeleşmiş olmayan görüntülerinin yaygınlaştırılması, aşağı konumda ve cinsel obje olarak sunulmasından kaçınılması, kadına ve çocuğa yönelik şiddeti önlemek için yasaların çıkartılması stratejik birer hedef olarak kabul edilmiştir. Yapılması gerekenler konusunda ise hem hükümetler ve hem de kadının ilerlemesine ilişkin oluşturulan ulusal mekanizmalar sorumlu tutulmuştur (TBMM, 2019).

Yazılı ve görsel basında yer alan kadınların bir erkek tarafından katledilişine ilişkin haberler, eril kurgusuna karşın ve kimi zaman bu kurguyu da incelemeye alarak gerek yabancı ülkelerde gerekse Türkiye'de yapılan çalışmalarda araştırma konusu olmuştur. Örneğin Sutherland ve diğerleri 2019 yılında yayımlanan "Avustralya'da Ana Akım Haberlerde Kadına Yönelik Şiddetin Haberleştirilmesi (Mediated representations of violence against women in the mainstream news in Australia)" başlıklı makalelerinde Avustralya'daki ana akım medyanın kadına yönelik şiddeti, şiddet oranlarının azaltılması ve bunun sonucunda ortadan kaldırılmasında taşıdıkları önemi araştırma konusu yapmışlardır.

Avustralya'nın üç eyaletinde dört ay boyunca toplanan kadına yönelik şiddet haberleri gazetelerden, televizyon ve radyo yayınlarından ve çevrimiçi haber sitelerinden alınmıştır. Haber bültenlerinde toplumdaki kadına yönelik şiddetin yerini güçlendiren veya bunlara karşı duran sosyal ve kültürel normların değiştirilmesine yönelik ilerlemenin ölçülmesinin önemli bir gösterge olduğunu savunan çalışma, ana akım medya tarafından kadına yönelik şiddetin haberleştirilmesinin kapsamı ve niteliği ile ilgili tablolar oluşturmuştur. Şiddetin türü ve işleniş şekli ile birlikte haberlerin sayfanın neresinde (ana sayfa, köşe yazısı gibi), kaç satır ile sunulduğu, aynı konunun kaç ajansta yer aldığı gibi veriler ışığında yürütülen tartışmada kadınların en çok fiziksel şiddete uğradıkları, ekonomik şiddetin daha nadir görüldüğü ve şiddetin temelinde ise erkeklerdeki kadın düşmanlığının yattığı ortaya konulmuştur. Haberlere yönelik içerik analizlerinin yapıldığı çalışmada şiddetin yaşandığı mekâna yer verilmezken haberlerde şiddete uğrayan kadınların nereden yardım alacağı konusunda bilgilerin nadiren yer aldığı bulgular arasındadır. Şiddeti yaşayanların, şiddet karşıtı aktivistlerin ve diğer uzmanların his ve düşüncelerinden çok, eril bakışın yansıması sonucu yasalara, siyasi ve cezai adalet bakış açılarına orantısız bir vurgu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Sutherland ve diğerleri, 2019).

Kadına yönelik şiddet ve kadınların bir erkek tarafından katledilmesi çeşitli çalışmalara konu olmasına karşın bu katledilmenin gerçekleştiği mekânlar üzerine odaklanan çalışmalar son derece kısıtlıdır. Barbara Spinelli (2011) tarafından hazırlanan "Kadın Cinayetleri ve Avrupa'da Kadın Katliamı. Kadınların Flört Şiddeti Sonucunda Toplumsal Cinsiyet Nedenli Öldürülmeleri *(Femicide and Feminicide In Europe. Gender-Motivated Killings of Women as a Result of Intimate Partner Violence)* adlı çalışmasında kadınların kaç yaşındaki bir katil tarafından, hangi şekilde, hangi silahla, nerede öldürüldükleri ya da intihara sürüklendikleri araştırılmıştır.

Türkiye'de yıldan yıla kadın cinayetlerinin artıyor olması ve gerek yazılı, gerekse görsel basında daha çok yer bulmasına karşın bilimsel araştırmalardaki sayıca düşüklük, bu araştırmanın temel itkilerinden olmuştur. Ayrıca Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında yer alan Toplumsal Cinsiyet ve Mekân dersi kapsamında yürütülen konu odaklı tartışmalarda alana ilişkin çalışmalarda kadına yönelik şiddet ve kadınların katledilmesinin farklı açılardan incelendiğini buna karşın şiddetin hangi mekânlarda daha sıklıkla işlendiğinin, bir diğer anlatımla şiddetin mekânlarının ana konu olarak incelenmediğini, ancak tali konu olarak kimi çalışmalarda yer aldığını gördük. Bunu fark etmemiz üzerine böyle net bir mekân ya da mekânları tanımlamanın mümkün olup olmadığı sorusunu sormaya başladık. Bu sorunun yanıtını arayışımızla ortaya çıkan çalışmamızda temel amacımız kadına yönelik şiddetin, şiddeti uygulayan ve şiddetin uygulandığı mekân bağlamında incelenmesidir. Katledilmiş kadınlar örneği üzerinden yapılan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kadına yönelik cinayet haberlerinde yıllara göre artış yaşanmakta mıdır?
2. Kadına yönelik cinayetler çoğunlukla hangi mekânlarda işlenmektedir?
3. Failler açısından ele alındığında kadınlar en çok kimler tarafından katledilmektedir?
4. Kadınların yaşları incelendiğinde şiddete maruz kalma düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır?

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizine ait aşamalar izlenerek, öncelikle araştırma soruları geliştirilmiş, araştırmaya dâhil edilecek gazeteler tespit edilmiş, elde edilen veriler araştırma sorularıyla ilişkilendirilerek analiz edilmiş, yorumlanmış ve raporlaştırılmıştır. Çalışmada veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Süren bu çalışmada bulgular İstanbul Sözleşmesi'nin imzaya açılmış olduğu 11.05.2011 tarihi başlangıç alınarak 31.01.2019 tarihine kadarki haber içeriklerinin değerlendirilmesinden elde edilmiştir. Söylem analizi bu çalışmada kapsam dışında tutulmuş olup ilerleyen aylarda haber taramalarının 2011 yılından da geriye götürülmesi hedeflenmektedir.

1. Kadına Yönelik Şiddet

Çalışmanın giriş bölümünde de kısaca tanımlandığı üzere şiddet, kişi ya da kişilerin, kendi isteklerini ve çıkarlarını başkalarının varlığına ve direncine karşın hedef olan kişi ve kişileri sindirmek, baskı altına almak, mal ve mülklerine bilinçli olarak zarar vermek amacıyla bedensel, duygusal ve ruhsal olarak zarar vermeye yönelik bireysel ya da toplu saldırgan davranışların tümü şeklinde tanımlanabilir. Amaç, eylem ve sonuçları itibariyle şiddet psikolojik sindirme, korkutma, bedensel yaralama, siyasal açıdan baskı altına alma, ekonomik açıdan sömürme, mal ve mülke zarar verme ya da öldürme ile sonuçlanabilir (Dündar ve Demiray, 2016: 73). Şiddet kavramı ile bağlantılı olarak kadına yönelik şiddet ise: Cinsiyete dayanan, kadını inciterek onun zarar görmesine neden olan, fiziksel, cinsel, duygusal hasarla sonuçlanabilen, özel yaşamında veya toplum içerisinde kadına baskı uygulanması ve özgürlüklerini keyfi olarak kısıtlamaya neden olan her türlü davranıştır (Yetim ve Şahin, 2009: 49; Akkaş ve Uyanık, 2016: 39).

Dünyada 1970'lerden itibaren önem kazanan ve feminist hareketin öncelikli tartışma konularından biri olan kadına yönelik şiddet, 1980'lerin ortalarına doğru ülkemizin gündeminde yer almıştır. 17 Mayıs 1987 tarihinde gerçekleştirilen "Dayağa Hayır" yürüyüşü, Türkiye'de kadınların şiddete karşı ilk toplu hareketidir.

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Meclisinin 1993 yılında kabul ettiği "Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirgesi"nde kadına yönelik şiddet: *"ister kamusal isterse özel yaşamında meydana gelsin kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar ve ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem, uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama ya da keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma"* şeklinde tanımlanmaktadır. Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi 19 Sayılı Genel Tavsiye Kararında ise kadına yönelik şiddet: *"Şiddet, kadınların erkeklerle eşit bir şekilde en temel hak ve özgürlüklerini kullanmaya ilişkin kapasitelerini ciddi bir şekilde engelleyen bir ayrımcılık türüdür. Şiddet nerede meydana geldiğine bakılmaksızın fiziksel, ruhsal ya da cinsel açıdan kadına zarar veren veya acı çekmesine neden olan, zarar vermeye yönelik tehditler, zorlama ve özgürlükten mahrum bırakma gibi eylemleri ve aile içerisinde veya kişilerarası ilişkilerde yaşanan veya Devlet ya da devlet organları tarafından uygulanan ya da göz yumulan şiddeti içerir."* olarak tanımlanmıştır. İstanbul Sözleşmesi de kadına yönelik şiddeti BM ile benzer bir şekilde tanımlarken, şiddetin kadınlara karşı bir insan hakkı ihlali ve ayrımcılık doğurduğunu ve toplumsal cinsiyete dayalı olduğunu vurgulamaktadır. CEDAW'ın kadına yönelik şiddet tanımı önemli unsurlar içermektedir. Komite, kadına yönelik şiddeti, kadın ve erkek arasındaki biyolojik ve toplumsal eşitsizliğe dayalı iktidar ilişkisinin sonucu olarak görmektedir. Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın önlenmesinden bahsederken, kadın ve erkeğin yasal düzlemde aynı koşullara sahip olmalarının ötesinde *maddi temelde* eşit insan haklarından yararlanmalarını amaçlamaktadır. Ayrıca ilk kez yasal düzlemde "ev içi şiddet" tanımı yapılarak, öncesinde aile içi bir mesele olarak yorumlanan şiddetin toplumsal cinsiyet rolleri ve eril gücün sürdürüldüğü bir iktidar alanı olduğu ortaya konulmuştur.

Kadın hareketinin kazandığı ivme ile devletleri yasal düzenlemeler yapmaya götüren bu süreç 1986'da BM'in 8 temel sözleşmesinden biri olan *Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)'la* başlamış, *1993 BM Kadına Yönelik Şiddete Karşı Bildirge* ile devam etmiştir. 1993 BM Kadına Yönelik Şiddet Bildirgesi'nin kadına yönelik şiddeti tanımlarken "özel" ve "kamusal" alan ayrımı yapmış olması, her geçen yıl artmakta olan şiddet olaylarının önünü alamamış; şiddet, kadınların hem özel hem kamusal alanda karşılarına çıkan en önemli güvenlik kaygılarını oluşturmaya devam etmiştir. Bu süreçle birlikte devletlerin iç hukukunda kültürel ve toplumsal normlardan bağımsız hareket edemediği gerçeği, yeni hukuksal düzenlemelere gitmeyi zorunlu kılmıştır. Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi Dönem Başkanlığı'nda imzaya açıldığı için İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen *"Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"* gelinen noktada kadına yönelik şiddete ilişkin yapılan en kapsamlı yasal düzenlemedir. İstanbul Sözleşmesi ve buna bağlı olarak iç hukukta düzenlenen 6284 Sayılı yasa ile kadınları her türlü şiddetten koruma, kadına yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti önleme, yerel ve uluslararası düzeyde işbirliği ve politikalar oluşturmaya yönelik bütüncül bir yaklaşımın gerekliliği belirtilmiştir (Mor Çatı).

Şiddet olgusuna bütüncül bir yaklaşımın getirilmesi için öncelikle şiddetin ve türünün tanımlanması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet denildiğinde akla ilk olarak fiziksel şiddet gelmektedir. Öyle ki, görsel ve yazılı basın haberleri de ağırlıklı olarak fiziksel şiddeti içerdiğinden insanların zihninde kadını dövme, yaralama, öldürme gibi eylemler şiddetin göstergesi olarak oluşmaktadır. Bununla birlikte şiddet olgusunu eril tahakkümün aracı olarak ele aldığımızda, kadının psikolojik olarak örselendiği, sözel hakaretlere uğradığı, toplumsal cinsiyet rolleriyle birlikte evin reisi ilan edilen erkeğin tüm iktisadi hareketleri yönetimine aldığı, kadının bedeni üzerinde mülkiyet iddiasında bulunup erkeklik inşası yaptığı gibi durumlar göz önüne alındığında cinsiyete dayalı şiddetin birden çok türüyle karşı karşıya kalmaktayız. Buradan hareketle şiddet türlerini yalnız fiziksel şiddet olarak değil, duygusal (psikolojik ve sözel), ekonomik ve cinsel şiddet olmak üzere dörde ayırarak incelemek mümkündür.

Kaba kuvvetin kadına yönelik yaptırım, korkutma ve sindirme aracı olarak kullanılması **fiziksel şiddet** olarak tanımlanmaktadır. Dövme, iteleme, tekmeleme, yumruk atma, boğmaya çalışma, ısırma, eşya fırlatma, yaralama gibi davranışlarla son nokta olan öldürme fiilini içermektedir. Fiziksel şiddetin, pasif değil aktif, dışsal, kasti ve acı verici özellikleri dışarıdan daha kolay gözlenebilmesine olanak verir (Halıcı, 2007: 43). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasında kocanın gündelik hayatı denetimiyle ilgili bölümde kadınların %34'ünün eşleri tarafından en az bir kere fiziksel şiddete maruz bırakıldığı sonucu bulunmuştur (Altınay ve Arat, 2007).

Kadının duygularının ve duygusal gereksinimlerinin aşağılamak, cezalandırmak, zorlamak, gerginlik ve öfke boşaltmak amacıyla, kadına baskı uygulayabilmek için tutarlı olarak istismar edilmesi, bir tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanılması **duygusal şiddet** olarak tanımlanmaktadır. Duygusal şiddet kadının kendine olan güvenini yitirmesine neden olmakta, görüş ve düşüncelerini açıklamasını engelleyerek kendini ifade etmesinin önüne geçmekte ve karar verme süreçlerine zarar vermektedir. Şefkat, ilgi ve sevgiden yoksun bırakma, dili, dini, etnik kökeni gibi değer ve inanç sistemlerini aşağılama, hakaret etme, kadının sevdiği bir kişi ya da nesneye zarar vermek, duygusal destek alabileceği kişi ve yerlerden yoksun bırakma gibi davranışları içerir (Yetim ve Şahin, 2009: 49; Akkaş ve Uyanık, 2016: 38). Türkiye'de kadınların %44'ü hayatının herhangi bir döneminde duygusal istismarı yaşamıştır (Hacettepe Üniversitesi, 2009).

Paranın ve diğer ekonomik kaynakların kadın üzerinde bir kontrol, yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması **ekonomik şiddet** olarak tanımlanmaktadır. Kadının çalışmasına engel olmak, kadının gelirine el koymak, evin giderleriyle ilgilenmemek, çok kısıtlı bir bütçeyle kadının birçok ihtiyacı karşılamasını beklemek gibi davranışları içermektedir (Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği). 2009 yılında Hacettepe Üniversitesi'nin yürüttüğü Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet araştırmasında kadınların %23'ü eşleri veya partnerleri tarafından çalışmalarının önüne geçildiğini ifade etmiştir.

Cinselliğin, kadını sindirme, korkutma ve bir tehdit aracı olarak kullanılması **cinsel şiddet** olarak tanımlanmaktadır. Kaba güç kullanarak cinsel ilişkiye girmek, cinsellikle cezalandırmak, kadına cinsel bir obje gibi davranmak, zorla pornografik yayınlar izletmek, kadını istemediği sayıda çocuk doğurmaya veya kürtaj olmaya zorlamak, taciz ve tecavüz gibi davranışları içermektedir. Cinsel şiddet kadına yönelik işlenen suçlar arasında çok yaygın bir orana sahip olmakla birlikte adli makamlara yansıtılma oranı çok düşüktür. Toplumun cinsel suç mağduruna bakış açısı, damgalanma ihtimali, adli süreçlerin travmayı sürekli yeniler biçimde yürütülmesi, cinselliğin başlı başına mahrem bir konu olması gibi durumlar nedeniyle kadınlar yaşadıkları cinsel şiddeti saklama eğilimindedir. Bununla birlikte kız çocukları da yetişkin kadınlar kadar cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır. Türkiye'de 15 yaşından küçük kız çocuklarının cinsel istismara maruz kalma oranı %7'dir. Dünya'da ise her yıl 5 ile 15 yaş arasında olan iki milyon kız çocuğunun fuhuş sektörüne sokulduğu istatistikler arasındadır (Kadın ve Kadın STK'larının Güçlendirilmesi Projesi).

Kadına yönelik şiddetin gerçekleştirildiği eylemlerin çok geniş bir yelpazeye yayıldığı göz önüne alındığında, şiddetin uygulandığı mekânlarında çeşitlilik gösterebileceği yönünde bağlantı kurulabilir. Nasıl ki ev içi şiddetten bahsederken kadınlar utanma, korkma gibi reflekslerle şiddeti saklama eğilimi göstermekte ise, bir erkeğin de linç edilme gibi çekincelerle tecavüz fiilini kalabalık bir kentsel mekânda gerçekleştiremeyeceği, özel alan veya kullanılmayan arazi, orman gibi kamusal alanları seçmesi yordanabilir. Bir erkeğin özel alan olan evde fiziksel şiddet uyguladığı kadına, kamusal mekân olarak restoranda fiziksel şiddet değil psikolojik şiddet uyguladığı gözlenebilir. Kamuda çalışan kadınların bazıları, işyerlerinde tacizle veya psikolojik şiddetle karşılaştıklarını ifade etmektedir. Buradan hareketle ev, sokak, ormanlık alan, park, pazar, restoran, akademi gibi birçok yer şiddetin herhangi bir türünün gerçekleştiği mekân olarak karşımıza çıkabilir.

Kadına yönelik şiddetin türü, gerçekleştirildiği mekân ile ilişkili olarak çeşitlenmekle birlikte, şiddet eylemi, bir kadın cinayeti olarak sonlandığında da failler ile cinayetin gerçekleştiği mekân arasında da bir ilişki kurulabilir. Gazioğlu'nun (2013: 92) Diana E.H. Russell'dan yaptığı aktarıma göre kadın cinayetleri kavramı (*femicide*) ilk kez 1801 yılında İngilizce bir yayında, "bir kadının öldürülmesi" olarak kullanılmış, kavramın hukuken tanınması ise 1848 yılında gerçekleşmiştir. Russell'a göre femicide kavramı kadınların kadın oldukları için öldürülmeleri şeklinde tanımlanabilir. Her ne kadar alan yazınında kadınların bir erkek tarafından katledilmesine ilişkin araştırmalar kavramın işaret ettiği olgunun cinayetin faili, işlenme

nedeni, işlenme biçimine göre farklılaşması gerektiğini öne sürse de, genelde ortaklaşılan nokta, kadınların toplumsal rolleri ile bağlantılı nedenlerle, örneğin namus, tutku, homofobi, ırkçılık, pedofili, kadın sünneti gibi töresel nedenlerle öldürülmeleridir (Gazioğlu, 2013, 93). Adalet bakanlığının 2009 yılında açıkladığı rakamlara göre 2002–2009 yıllarında işlenen kadın cinayetleri %1400 artış göstermiştir (NTVCNBC, 24 Kasım 2009). Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun resmi internet sayfasında paylaştığı rapora göre yalnızca 2018 yılında 440 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür.

Sonuç olarak tüm ayrılan ve birleşen yönleri ile kadın cinayetleri bir kadına yönelik olarak bir erkek tarafından işlenen cinayetler olarak karşımıza çıkar. Bu erkek, kadının yakın aile ilişkilerinden (örneğin koca, baba, oğul, kardeş, akraba gibi) biri olabileceği gibi, hiç tanımadığı biri de (örneğin bir minibüs şoförü, seks işçiliği yapan bir kadının müşterisi) olabilmektedir. Erkeğin kim ve hangi yakınlıkta olduğu şiddetin yaşanacağı mekânı da kısmen belirlemektedir.

2. Kadın ve Mekân İlişkisi

Mekân, insanın insanla, insanın nesnelerle ve nesnelerin nesnelerle olan ilişkilerinin, aralıklarının ve uzaklıklarının üç boyutlu bir anlatımıdır (Erdönmez ve Akı, 2005: 69). Locke'a göre mekân, bireyin görme ve dokunma duyusuyla kazanımıdır (Güleç Solak, 2014: 54). Bu tanımlar beşeri coğrafyada 1930'ların sonundan 1950'lerin başına kadar hâkim olan Kartezyen yaklaşım paradigmasıyla örtüşmektedir. Bu yaklaşıma göre "mutlak mekân" kavramı fiziksel-coğrafi mekanla ilişkilendirilerek basit düzeyde, uzaklık bakımından ölçülebilir anlamında kullanılmaktadır (Peet: 1998; akt. Yüceşahin, 2016: 78). Bununla birlikte coğrafyaya özgü mekânsal anlayışın "doğal", "inşa edilmiş" ve "sosyal-toplumsal" biçimindeki ortamlarla ilişkili olması 1950'ler itibariyle "görelilik" kavramını karşımıza çıkarmıştır. Mutlak mekânın aksine göreli mekân, Öklid mesafesine dayandırılmak yerine zaman ve maliyet sorgulamalarında olduğu gibi metrik olmayan bir anlayışa dayandırılarak "uzaklık ve lokasyon" kavramlarını çeşitli ilişkileri temel alan bir biçimde tanımlamaktadır (Abler, Adams ve Gould: 1971; akt. Yüceşahin, 2016: 79).

Lefebvre, kenti ve onun toplumsal süreçlerle etkileşimini mekânın somut bir ifadesi olarak almıştır. Mekân, edilgen bir geometri değil, aksine hem toplumun ürünüyken hem de toplumu sürekli dönüştürmekte olan bir mekanizmadır. Üretilir ve yeniden üretilir, dolayısıyla mücadele alanının temsilidir (Lefebvre, 2014: 21–30). Bu nedenle yaşam deneyimimizin önemli parçalarını oluşturan mekânlar, siyasi ve stratejik anlamlar taşıyan toplumsal ürünlerdir (Güleç Solak, 2014: 55–56). Harvey (2003: 11) ise mekânın alanı, yönleri, hacmi gibi birçok özelliği olduğundan basitçe tanımlanamayan bir kavram olduğunu ifade eder. Ona göre mekân, insan tarafından biçimlendirilirken insanı da biçimlendiren toplumsal bir boyuttur ve her toplumsal faaliyet biçimi de kendi mekânını tanımlamaktadır.

Özel ihtiyaçlarımız için dahi ortak yer ve amaç için diğer insanlarla ortaklaşa kullanılan mekânlar "kamusal mekân ve toplumsal mekân" olarak tanımlanırken bireylere ait olan, özel ihtiyaçlarımızı karşıladığımız mekânlar "özel mekânlar" olarak nitelenmektedir. "Kamusal" terimi kullanıldığı bağlama göre birçok farklı anlama sahip olmakla birlikte, "ev ve devletten bağımsız etkinlik ve etkileşim" biçimlerine işaret etmesiyle ortaklaşır. Mekân kavramına ilişkin doğrudan bir vurgu içermemekle birlikte "devlet ve ekonomiden ayrı ve genel olarak bunlara eleştirel duran bir alan" olması nedeniyle kamusal alan kavramı üzerine yoğunlaşılmıştır (Duncan: 1996; akt. Tuncer, 2015: 34). Kamusal mekânlarını özel mekânlardan ayıran en önemli unsur: Bireysel mülkiyet alanı olmanın tersine kamusal alanın herkesin kullanımına açık olmasıdır (Erdönmez ve Akı, 2005: 73–74).

Kamusal alan kavramının bilimsel alan yazınında tek bir tanımı bulunmamakla birlikte, "herkesin gidebildiği yer" anlamında geniş bir ifadeyle açıklanabilir (Neumann, 1997: 225; akt. Aytaç, 2007: 206). Arendt'in ifade ettiği şekliyle kamusal alan, özel olarak bize ait olandan ayrı olarak hepimiz için müşterek olan bir dünyayı anlatmaktadır. İnsan eseri olan bu dünya müştereklerini hem birbirine bağlamakta hem de ayırmaktadır (Arendt, 2016: 95). Habermas ise kamusal alan ve özel alanın birbirinden ayrışan yönlerine vurguda bulunmakta, kamusal alanı düşüncelerin ve tartışmaların dramatize edildiği bir tiyatro sahnesi gibi sembolize ederek, söylemsel bir ifade alanı gibi nitelemektedir (Habermas, 1997; akt. Aytaç, 2007: 206). Peters-Cmiel gerçekte, kamusalın, "görülebilir, açık, herkesin rahatlıkla gidebildiği, kolektif" olduğunu, özel alanın ise "görünmeyen, kapalı, bireysel ve yasak bölgeler" olduğunu ifade eder (1997: 259–260; akt. Aytaç, 2007: 206).

Bu bağlamda kentsel mekânlar, kamusal alanın tam olarak ortasında yer almaktadır. Her kesime açık olması, sınırlandırılmanın azlığı veya olmaması, toplumsal temsile açık olması gibi özellikleriyle kentsel mekânlar, "kamusal mekân" olarak nitelendirilebilir. Müzeler, tiyatrolar, kitabevleri, kahvehaneler, kafeler, restoranlar, barlar, oteller gibi daha sayılabilecek birçok mekân kentin kamusal mekânlarını oluşturmaktadır. Bu mekânların her biri kent kamusuna seslenerek, onlara sosyal temsiliyet alanı vadetmekte, kentli yurttaşların yaygın kullanımıyla gündelik yaşamda önemli bir yer kaplamaktadır (Aytaç, 2007: 206).

Sosyal mekânı oluşturan şeylerin tamamıyla toplumsal ilişkilere dayanıyor olması, mekanı statik ve politik değerlendiren önceki anlama biçimlerinden uzaklaştırır (Massey: 1994; akt. Yüceşahin, 2016: 82). Marksist yaklaşımlar da (Lefebvre 1973, 1976; Castells 1972; Harvey 1973) mekânın yeniden üretim süreçlerinin iktidar ve politikayla olan ilişkisini kurarak "toplumsal bir ürün" olduğu önermesini sürmüşlerdir. Bununla birlikte bu önermenin, cinsiyetçi süreçlerin toplumsal-mekân çözümlemelerinde ileriye götürecek bir kavrama olması beklenirken yaklaşımın patriyarkayı dışarıda bırakarak kapitalist üretim ilişkilerine ve sınıfsal çelişkilere odaklanıyor olması,

cinsiyetlendirilmemiş bir anlayış sunarak daha derin bir kavramanın önüne geçmiştir (Alkan, 2009: 14).

Kent çalışmaları alan yazınına bakıldığında, toplumsal cinsiyet ve mekân ilişkisine dair sınırlı bir birikim bulunmakta; mekânı diğer tüm toplumsal asimetrilerle birlikte cinsiyet faktörünün de etkilediği gerçeği ihmal edilmektedir. Aynı durum cinsiyetsiz bir sınıf mücadelesi olarak ele alınan kentsel toplumsal hareketler alan yazını için de geçerlidir. Oysaki mekân, kültürel ve sosyal yapının birlikte ürettiği formlarla anlam kazanarak, cinsiyetlerin toplumsal yaşamla kuracağı ilişki örüntülerini belirlemektedir (Aktaş, 2017: 89).

Mackenzie (2002: 13)'ye göre toplumsal cinsiyet kavramıyla birlikte çevre kuramı da yeniden tanımlanmıştır. İnsan kavramı ampirik olarak iki cinsiyetten oluşmakla birlikte cinslerin mekanı ne şekilde kullandıklarından öte toplumsal cinsiyetin biçim ve değişimiyle çevrenin biçim ve değişiminin ilişkisini ortaya koyma gerekliliği, cinsler üzerinden analiz etmenin yetersizliğini ve bu noktada tarihsel olarak özgül ve değişebilir olan toplumsal cinsiyet kavramının kullanılmasının doğruluğunu önümüze sermiştir. Çevre, insan yaratısıdır ve bu oluşumdaki temel parametrelerden biri olan toplumsal cinsiyet kategorilerinin üretimi ve dönüşümü ile diyalektik olarak yeniden üretilip dönüşmektedir.

Feminist coğrafyacılar mekân ve toplumsal cinsiyete ilişkin bölünmeleri araştırıp sorgularken, mekân ve toplumsal cinsiyetin karşılıklı ilişkisini ve bu ilişkinin bu kadar yaygın kabulündeki doğallığı sorunsallaştırmaktadır. Kadın ve erkeğin mekânı ne şekilde deneyimleyip, pratiklerine nasıl yansıttığı ve toplumsal cinsiyetin mekâna nasıl yansıdığı ilişkisel mekân çerçevesinde feminist coğrafyanın temel konusudur (McDowell: 1999; akt. Yüceşahin, 2016: 85).

Yerin kimliği ile bireylerin yaşadıkları çevrelerde toplumsal ilişkiler üzerinden inşa ettikleri kimlikler arasında bağlantı vardır. Bu bağlantı sayesinde mekânın içindeki insan kimliğiyle, kişilerin mekâna ait duyumsadıkları kimlikler karşılıklı inşa olur. Feminist coğrafyacılar ise bu konuyu toplumsal cinsiyet pratikleri üzerinden, cinsler ile özel-kamusal mekân arasındaki ikiliklere bakarak okuma yapar. Hiyerarşiyi temsil eden bu ikiliklerle birlikte değerlendirme, özel-kamusal ayrımında evin dişil ve yerel olarak özel mekânı temsil ederken kamusal mekânın eril ve güçlü kılınmasını sorunsallaştırmıştır (Yüceşahin, 2017: 84–86).

Mackenzie (2002: 11)'nin "Bölünmüş Kent" olgusundan bahsederken de sorun olarak ortaya koyduğu temel, kadın çevre etkileşimindeki sınırlılığın tek başına mekânın fiziksel sorunlarından kaynaklanmadığı, bunun ötesinde mekânı erkeğe "ekonomik ve kamusal", kadına ise "sosyal ve özel" olarak tasarlayan toplumsal kökenin varlığıdır.

Mekân ve toplumsal cinsiyet ilişkileri, karşılıklı bir şekilde ve sürekli birbirini inşa eden, çeşitlenip farklılaşırken birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemeyen süreçleri içermektedir. Bu ikili arasındaki ilişkileri görebilmek ve mekân üzerinden inşa edilen eşitsiz güç ilişkilerini açıklayabilmek için mekânın nasıl tarif edildiği önemlidir (Lordoğlu, 2018: 16).

Mekânın bir ürün olduğu hipotezinden yola çıkıldığında, üretilmiş bir mekânın düşünceye ve bununla birlikte eyleme de hizmet ettiği dolayısıyla üretilmiş bir araç olmanın yanı sıra bir denetim yani güç ve tahakküm aracı olduğu söylenebilir. Mekânsal pratik, toplumsal pratiğin tüm yön ve parçalarının ayrılarak alana yansımasını içermektedir. Bu yansımanın oluşumu toplumun politik pratiklerinin dâhilinde gerçekleştiğinden devlet iktidarının genel denetimine tabidir (Lefebvre, 2014: 39–56).

Bourdieu (2015)'ya göre, eril tahakküm kamusal alan ile ev arasındaki ayrım içinde, kadına bedeni ve bedeniyle kurmuş olduğu ilişkiyi öğrettiği süreçler üzerinden anlaşılabilir. Nasıl ki beden ve bedenle kurulan ilişki toplumsal mücadele alanı olan sokak ve caddelerde ataerkil örüntüler olarak yansıyorsa; ev ve kamusal ayrımı "dişil özel dünya" ve "eril kamusal alan" şeklinde karşılığını bulmaktadır (Aktaş, 2017: 93).

Kadının dış dünya ile ilişkisi kamusal mekân deneyimlerini anlamamızı sağlarken, bu deneyimlerin hem kamu hem özel hayat meselesi olduğu göz ardı edilmemelidir. Kadınların kamusal alanla ilişkisi, toplumsal cinsiyet rolleri üzerine inşa edilen davranış pratikleri nedeniyle olumsuz çağrışımlar içermektedir. Çünkü "kamu" ve "özel alan" bu roller üzerine düzenlenmiştir. Kadınların "özel" alanın dışında olması toplumsal düzene ilişkin bir tehdit olarak algılanmaktadır. Kadın-mekân etkileşiminin en belirgin şekilde somutlaştığı alan "özel-kamusal" ayrımıdır (Tuncer, 2015: 31–48).

Kentin kamusal alanları, kişinin formel ve informel olarak kurduğu sosyal ilişki ağlarına dayanır. Bu ağlar kentin kültürünün aktarımını sağlayıp ekonomik ve sosyal ilişkileri güçlendirirken kadın ve erkek için başka işlemektedir. Çünkü kadının evi ile kurmuş olduğu ilişkilerden çıkıp toplumsal alana ulaşmasında birçok eşitsiz koşul hüküm sürmektedir. Kadının bilinçlenmesi, sosyal alana çıkması kadın hareketinde dillendirilirken kadınların kamusal alanda yaşamış oldukları zorluklar (taciz, tecavüz, şiddet vb.) kadın adına dışlayıcı etmenleri oluşturmaktadır (Aktaş, 2017: 102).

Patriyarkal sistem içerisinde özel mekândaki kadın ev içi yeniden üretim sorumluluğunu üstlenirken erkek, kadının mekânsal hareketliliğini sınırlandırmaktadır. Bu sınırlandırma erkeklerin partnerlerinin yaşamlarını kontrol altına alarak kendi güçlerine dair pozisyonlarını garantiye almalarını sağlamaktadır. Patriyarkal sistemin romantize ettiği evin nosyonları derine inildiğinde evi empati ve nostalji mekanı olmaktan çıkarmakta; birçok kadın için ev, özellikle erkek şiddeti karşısında bastırılmanın, suiistimal ve taciz edilmenin yerini almaktadır (McDowell: 1999; akt. Yüceşahin, 2016: 87–94).

3. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı: Gazetelerde yer alan kadın cinayeti haberlerinin incelenerek yaşanan şiddetin türü, mekânı, fail ile kadın arasındaki bağ, kadının yaşı gibi faktörlere ait verilerin saptanması ve bu veriler üzerinden kadına yönelik şiddet olgusunun ataerkiyle ilişkisini tartışmaktır.

Nitel araştırma olan bu çalışmanın ana yöntemini, 11.05.2011 tarihi ile 31.01.2019 tarihleri arasında ülke genelinde tiraj sayısı göreceli olarak diğer gazetelerden yüksek olan ve haber arşivlerine erişimin ücretsiz olduğu Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde yer alan haberlerin taranması sonucu erkekler tarafından katledilmiş 497 kadına ilişkin haber içeriklerinden yapılan doküman analizleri oluşturmaktadır. Doküman analizine ait aşamalar izlenerek, öncelikle araştırma soruları geliştirilmiş, elde edilen veriler araştırma sorularıyla ilişkilendirilerek analiz edilmiş, mekân, yaş, şiddeti uygulayan boyutlarıyla oluşturulan tablolar yorumlanarak raporlaştırılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu ve veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır.

Başlangıç tarihinin 11.05.2011 olarak alınması, Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu ve uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan, bağlayıcı ve bağımsız bir denetim mekanizması kurulmasına yer verilen ilk sözleşme niteliği taşıyan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin İstanbul'da imzaya açılma tarihi olmasıdır.

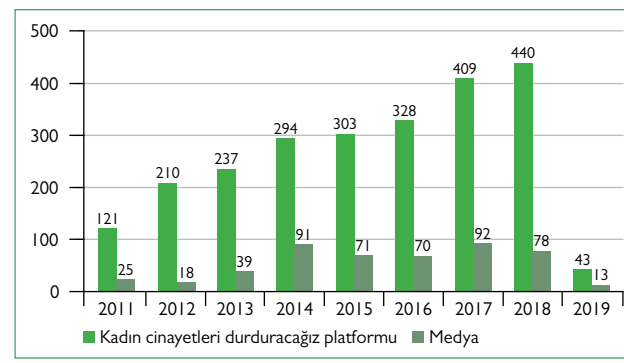
Nitel veri analizi, somut sosyal gerçeklik içerisindeki bilginin, yöntembilim olarak tümevarımla kavranabilmesinin bir aracıdır. Bu temelden hareketle bilgi, araştırmacı tarafından örülerek yeniden yapılandırılmaktadır. Sosyal olay ve olguların bir insan ürünü olduğu ve bu ürünlerin tarihsel düzlemde kolektif emeğin işe koşulmasıyla yaratıldığı düşünüldüğünde, bilginin inşa edildiği sosyal gerçekliğin insan zihninden bağımsız düşünülmesi mümkün değildir (Özdemir, 2010: 339). Dolayısıyla bu çalışmada yer alan bulgu ve sonuçlar, çalışma kapsamında kullanılan örnekleme aittir ve tüm evrene genellenememektedir.

4. Bulgular

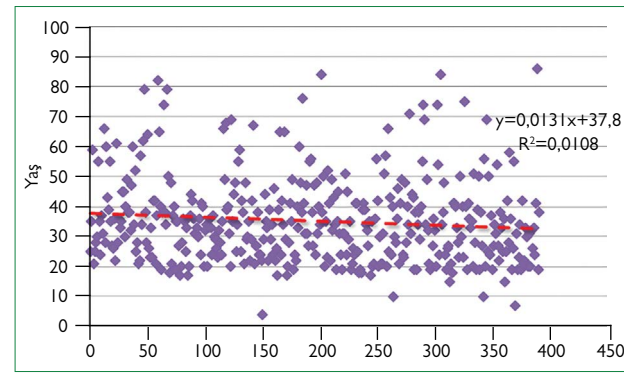
İstanbul Sözleşmesi'nin imzaya açılmış olduğu 11.05.2011 tarihi başlangıç alınarak 31.01.2019 tarihine kadarki haber içeriklerinin değerlendirilmesinden elde edilen sonuçlara göre eril şiddet 497 kadının katledilmesine neden olmuştur. Ayrıca katledilmiş olan 497 kadının 27'si (%5,4) yabancı uyruklu, 5'i (%1,0) trans bireydir.

Şekil 1'de görüldüğü üzere 2011–2019 yılları arasında basında yer alan kadın cinayeti haberlerinin %5,0'inin 2011 yılına, %3,6'sının 2012 yılına, %7,8'inin 2013 yılına, %18,3'ünün 2014 yılına, %14,3'ünün 2015 yılına, %14,1'inin 2016 yılına, %18,5'inin 2017 yılına, %15,7'sinin 2018, %2,6'sının 2019 yılına ait olduğu belirlenmiştir. Medyada yer alan kadın cinayetlerine ilişkin haberler, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun yıllık raporlarıyla karşılaştırıldığında, katledilen kadınların medyada gerçekte var olduğu haliyle yer bulamadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte medyada yer alan haberler her ne kadar gerçek veriyi sunmasa da, medya verilerinin de tıpkı kadın cinayetleri gibi yıllar içerisinde giderek arttığını da göstermektedir.

Şekil 2'de görüldüğü üzere katledilen kadınların yaşları Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği yaş dilimlerine göre değerlendirildiğinde kadınların %2,2'si ergen (18 yaş altı), %74,2'si genç (18–65 yaş), %3,2'si orta yaş (66–79 yaş), %0,8'i yaşlı (80 yaş ve üzeri) yaş kategorisindedir. Haber içeriklerinden kadınların %19,5'inin yaşına ilişkin herhangi bir veri elde edilememiştir. Bununla birlikte katledilmiş kadınların yaşlarına göre bir grafik oluşturulduğunda, kadın cinayetlerinin 30–39 yaş aralığında (%24,9) yoğunlaştığı belirlenmiştir. Serpil Dündar ve Emine Demiray'da çalışmalarında şiddete maruz kalan kadınların %31,4'ünün 19–34 yaş aralığıyla ilk sırada genç kadınların yer aldığı bulgusunu vermişlerdir (2016: 100). Verilere ilişkin yaş dağılımın 4 yaşından başlayıp 86 yaşa kadar geniş bir aralığa yayılıyor olması aslında şiddetin cinsiyete dayalı olduğunun önemli bir göstergesidir.

Şekil 1. Kadın cinayetlerinin yıllara göre dağılımı.

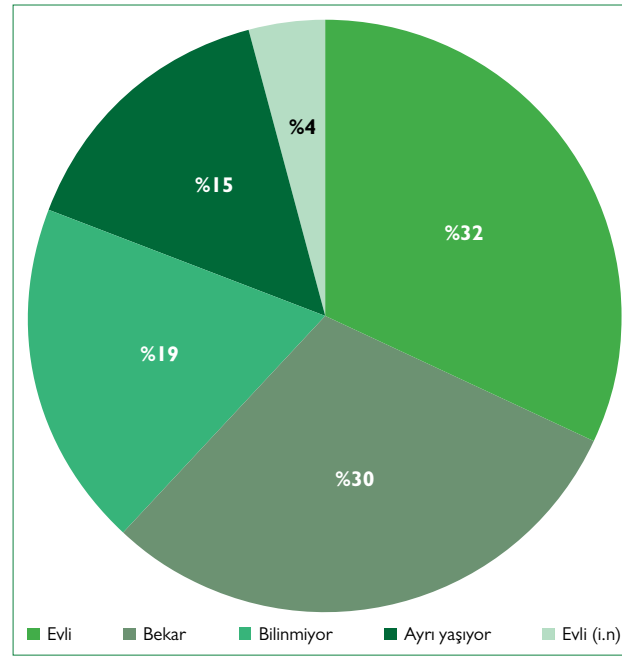
Şekil 2. 2011–2019 yılları arasındaki cinayet haberlerindeki kadınların yaşlarına göre dağılımı.

Şekil 3'te görüldüğü gibi katledilmiş kadınların medeni durumları değerlendirildiğinde; %32,0'sinin evli, %30,0'unun bekâr, %15,0'inin boşanma davaları devam edip eşlerinden ayrı yaşadıkları, %19,0'unun medeni durumuna ilişkin herhangi bir bilgi verilmediği, %4'ünün imam nikâhlı birliktelik sürdürdüğü belirlenmiştir. Resmi ya da dini nikâhlı kadınları, boşanma süreçlerine bakmaksızın değerlendirdiğimizde katledilen kadınların %51,0'lik bir kısmını evli kadınlar oluşturmaktadır. Bu değer, kadınların medeni durumlarının katledilmelerinde önemli bir etken olduğunu göstermekle birlikte bekâr kadınların %30,0'luk bir oranı temsil etmeleri de göz ardı edilmemelidir.

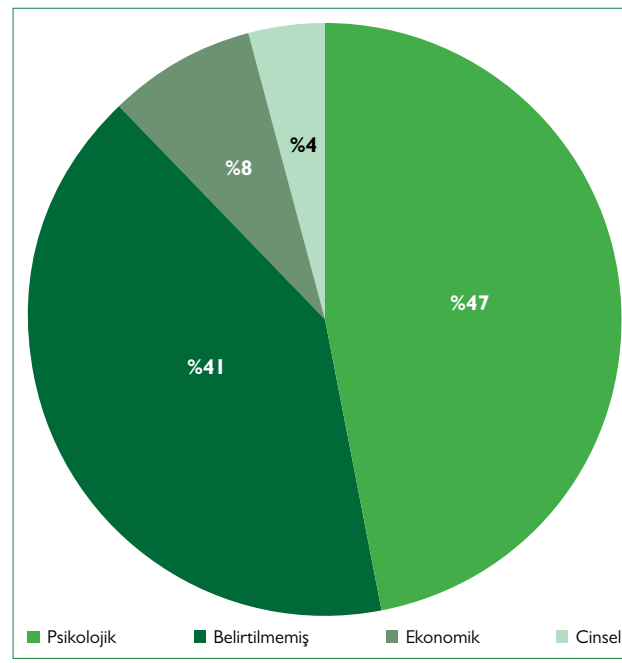
Şekil 4'te görüldüğü gibi fiziksel şiddetin en uç biçimi olarak katledilen kadınların, bu fiil öncesinde maruz kaldıkları diğer şiddet türleri değerlendirildiğinde %47,0'sinin psikolojik, %8,0'inin ekonomik, %4,0'ünün cinsel şiddete uğradıkları saptanmıştır. Kadınların %41,0'inin ise katledilmeden önce başka bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları haberlerde belirtilmemiştir. Haber içeriklerinden kadınların yarıdan fazlasının şiddetin herhangi bir türüyle karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Elde edilen veriler aslında şiddetin bir piramit değil bir sarmal olarak devam ettiğinin, kadınların aynı anda şiddetin başka türleriyle de yüz yüze geldiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Şekil 5'te görüldüğü gibi 2011–2019 yılları arasında hemen hemen Türkiye'nin tüm illerinden kadın cinayeti haberleri medyaya yansımıştır. Kadın cinayetlerinin en yoğun yaşandığı iller arasında %18,3 ile İstanbul, %8,0 ile Adana, %5,8 ile İzmir, %5 Ankara, %4,6 ile Antalya, %3,8 ile Gaziantep, %3,6 ile Bursa, %2,6 ile Konya, %2,4 ile Şanlıurfa, %2,4 ile Manisa, en az yaşandığı iller arasında ise %0,2 ile Erzincan, Çanakkale, Kırklareli gibi iller olduğu belirlenmiştir. Serpil Dündar ve Emine Demiray'ın Kadına Yönelik Şiddetin Ulusal Basının İnternet Sitelerinde Yer Alışı üzerine yaptıkları çalışmada kadına yönelik şiddetin %44,5 oranıyla büyükşehirlerde yaşandığı bulgusu benzer sonuçlar göstermektedir (2016: 100). İllere göre cinayetlerin dağılımı illerin nüfuslarıyla doğru orantılıyken, bu verilerden yordanabilecek önemli bir diğer sonuç ataerkinin bölgesel olmadığı, eril şiddetin bir tahakküm aracı olarak varlığını sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun her yerde sürdürdüğüdür.

Şekil 6'da görüldüğü gibi haber içeriklerinin değerlendirilmesinden elde edilen verilere göre kadınların şiddete uğradığı yani katledildiği mekânlar; özel alanlar, kamusal alanlar ve yarı kamusal alanlar olmak üzere çeşitlilik göstermektedir. Kadınların katledildiği mekânların başında %50,3 oranı ile özel alan (ev, köken ev) karşımıza çıkmaktadır. Benzer bir sonuç Barbara Spinelli tarafından 2011 yılında hazırlanan araştırma raporunda da elde edilmiştir. Bu araştırmaya göre kadınlar flörtleri tarafından en çok evlerinde katledilmiştir (2011: 16). Bizim çalışmamızda da evden sonra en çok %20, 1 ile kalabalık kamusal alan (sokak, park, otel, market, mağaza, durak, plaj, kafe, restoran, plaj, gar, eczane, spor salonu, gece kulübü vb.),

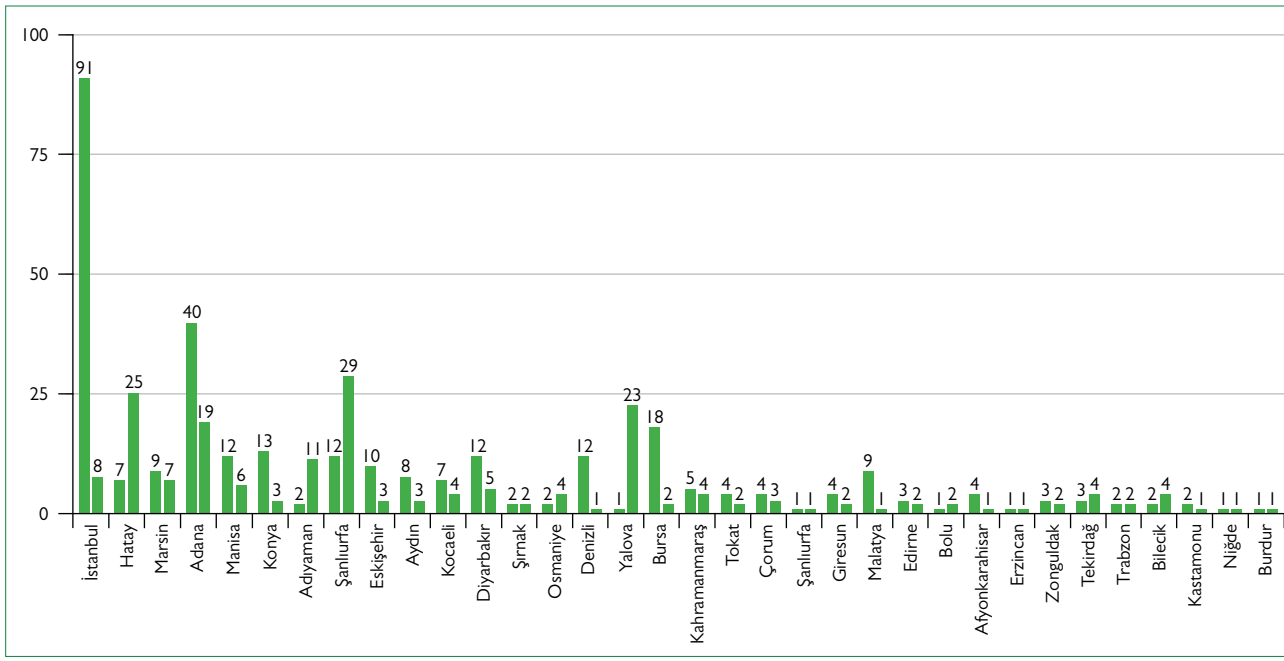

Şekil 3. Medyada yer alan katledilmiş kadınların medeni durumlarına göre dağılımı.

Şekil 4. Medyada yer alan haberlere göre kadınların katledilmeden önce maruz kaldıkları şiddet türleri.

%7,0 ile ıssız kamusal alan (orman, çamlık, karayolu, dere yatağı vb.) %4,6 ile özel araç, %3,8 ile iş yerleri (fabrika, büro, mandıra), %2,8 ile yarı özel alan (apart, bina girişi), %2,6 ile kamu kurumları (adliye, belediye, hastane, okul), %2,2 ile açık özel mülk (tarla, bağ, bahçe), %0,4 ile toplu taşıma araçları gibi mekânlar şiddetin yaşandığı mekânlardır. Bununla birlikte değerlendirilen haber içeriklerinden kadınların %6'sının

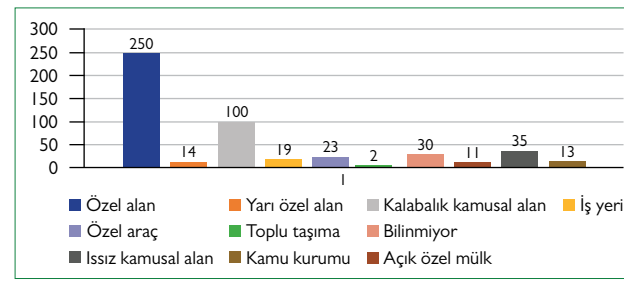

Şekil 5. Medyada yer alan cinayet haberlerinin illere göre dağılımı.

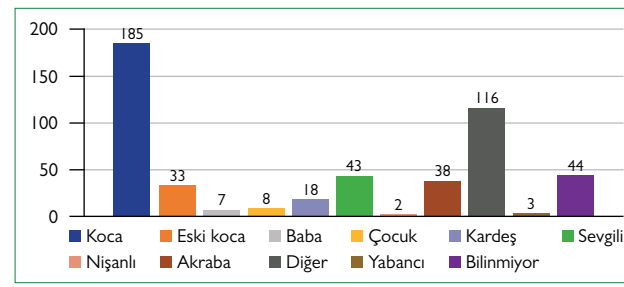
katledildiği mekânlar tespit edilememiştir. Mekânlara ilişkin bulgular göstermektedir ki, güvenlik mitiyle karşımıza çıkan "ev" mekânı tanımlandığı haliyle "sıcak, huzurlu yuva" olmaktan öte kadınların en çok şiddete maruz kaldığı alandır. Yine bulgulardan edinilebilecek bir diğer önemli sonuç özel alanın dışındaki mekânların da genellikle kadınların "korku mekânı" olmadığı hatta kadını "makbul" tanımı içerisinde kapsayan, akışkanlığı olan kamusal mekânlar olduğudur.

Şekil 7'de görüldüğü gibi haber içeriklerinin faillere göre değerlendirilmesinden elde edilen verilerde %37,0'sinin koca, %23,3'ünün diğer (komşu, iş arkadaşı, eski sevgili, eski nişanlı), %8,7'sinin sevgili, %6,6'sının eski koca, %7,6'sının akraba (enişte, damat, kayınpeder, amca), %3,6'sının kardeşinin fail olduğu bulunmuştur. Baba, nişanlı, çocuk ve yabancılar oransal değerleri küçük olmakla birlikte diğer failler arasındadır. Bununla birlikte katledilmiş kadınların %8,9'unun failinin kim olduğu bilinmemektedir. Çalışmasında Avrupa Konseyi 2002 tarihli *Kadının Şiddete Karşı Korunması Tavsiye* Kararı'ndan yararlanan Elif Gazioğlu, öldürülen kadınların %40 ila %70'inin yakın ilişkide olduğu erkeklerce katledildiğini belirtmiştir (2013: 96). Nitekim çalışmamızda elde ettiğimiz benzer veriler bizlere kadınların yoğunluklu olarak gerek nikâh gerekse kan bağıyla akrabalık ilişkisi olan veya diğer tanımıyla aslında kadınların sosyal hayatında bir şekilde tanıyıp iletişimde olduğu kişiler tarafından katledildiğini, şiddetin kadın üzerindeki hegemonyanın sürdürücüsü olduğunu göstermektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi kadınlar en çok, en güvenli yer olması beklenen evlerinde kocaları tarafından katledilirken kocaları tarafından katledikleri ikinci mekân sokak, park,

Şekil 6. 2011–2019 yılları arasındaki cinayet haberlerinin mekânlara göre dağılımı.

Şekil 7. Medyada yer alan kadın cinayetlerinin faillere göre dağılımı.

kafe vb. gibi kalabalık kamusal alanlardır. Bu durum eski kocaları, babaları, çocukları, sevgilileri, diğer ve bilinmeyen failler için de geçerlidir. Açık alan özel mülkte işlenen kadın cinayetlerinin failleri genellikle kardeş ve akrabalar iken ıssız kamusal alanlarda işlenen kadın cinayetlerinin failleri genellikle bilinmemektedir.

Şekil 8'de görüldüğü gibi katledilen kadınların medeni durumları ve failleri değerlendirildiğinde bekâr kadınların fa-

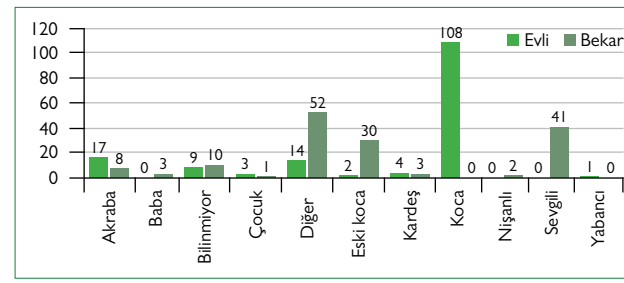
Tablo 1. Kadınların faillerine göre katledildiği mekânların dağılımı

	Kadınların katledildiği mekânlar										
	Açık alan özel mülk	Bilinmiyor	Issız kamusal alan	İş yeri	Kalabalık kamusal alan	Kamu kurumu	Özel alan	Özel araç	Toplu taşıma araçları	Yarı özel alan	Genel toplam
Fail											
Koca	1	3	5	6	37	3	116	9	2	3	185
Eski koca	–	2	3	2	13	–	10	2	–	1	33
Baba	–	2	–	–	1	–	4	–	–	–	7
Çocuk	–	–	1	–	–	–	7	–	–	–	8
Kardeş	2	2	2	1	1	1	8	1	–	–	18
Sevgili	1	4	2	2	9	–	17	4	–	4	43
Nişanlı	–	–	1	–	1	–	-	–	–	–	2
Akraba	2	3	4	2	3	–	23	1	–	–	38
Diğer	4	11	9	5	25	9	43	5	–	5	116
Yabancı	–	–	–	–	2	–	1	–	–	–	3
Bilinmiyor	1	3	8	1	8	–	21	1	–	1	44
Genel toplam	11	30	35	19	100	13	250	23	2	14	497

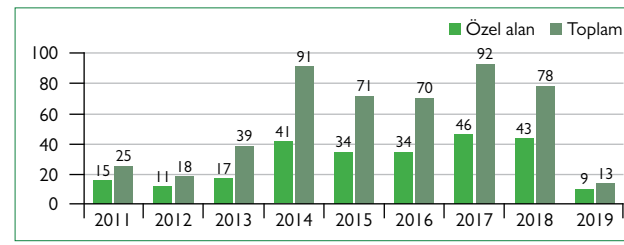
illeri %34,7 ile diğer, %27,3 ile sevgili, %20 ile eski koca, %5,3 ile akrabalardır. Evli kadınların failleri ise %68,4 ile koca, %8,9 ile diğer, %10,8 ile akrabalardır. Bekâr kadınların %6,7'sinin, evli kadınların ise %5,7'sinin failinin kim olduğu bilinmemektedir. Medeni durumlara göre faillerin dağılımı her ne kadar yasalarda "namus" kavramına ilişkin bir atfa yer verilmese de evli kadınlarda kocanın, bekâr kadınlarda sevgilinin yoğunluğu toplumsal yaşamda bu olgunun devam etmekte olduğunun göstergesidir.

Şekil 9'da görüldüğü gibi işlenen kadın cinayetlerinin yıllara göre dağılımı ve bu cinayetlerin ne kadarının özel alanda işlendiği karşılaştırıldığında; 2011'de işlenen cinayetlerin %60,0'ı, 2012'de işlenen cinayetlerin %61,1'i, 2013'de işlenen cinayetlerin %43,6'sı, 2014'de işlenen cinayetlerin %45,1'i, 2015'de işlenen cinayetlerin %47,9'u, 2016'da işlenen cinayetlerin %48,6'sı, 2017'de işlenen cinayetlerin %50'si, 2018'de işlenen cinayetlerin %55,1'i, 2019'da işlenen cinayetlerin %69,2'sinin özel alanda işlendiği belirlenmiştir. İstanbul Sözleşmesi içerdiği hükümlerle aile içi şiddete dair ciddi yaptırımlar içermekle birlikte ev mekânında işlenen kadın cinayetlerinin yoğunluğu, uygulamaların yetersizliğini ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi noktasında asıl problemin yasal düzenlemelerden öte ataerkil toplum yapısı olduğunu göstermektedir.

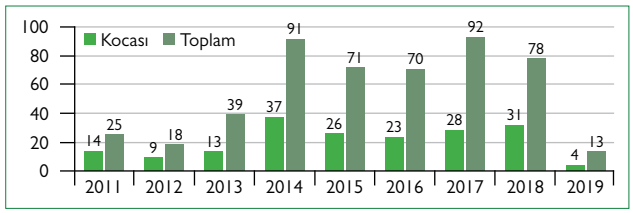
Şekil 10'da görüldüğü gibi işlenen kadın cinayetlerinin yıllara göre dağılımı ve bu cinayetlerin ne kadarının failinin koca olduğu karşılaştırıldığında 2011'de işlenen cinayetlerin %56,0'sı, 2012'de işlenen cinayetlerin %50,0'si, 2013'de işlenen cinayetlerin %33,0'ü, 2014'de işlenen cinayetlerin %45,1'i, 2015'de işlenen cinayetlerin %36,6'sı, 2016'da işlenen cinayetlerin %32,9'u, 2017'de işlenen cinayetlerin %30,4'ü, 2018'de işlenen cinayetlerin %39,7'si, 2019'da işlenen cinayetlerin %30,8'inin failinin koca olduğu belirlenmiştir. Faillerin ciddi bir bölümünü kocaların oluşturması, evlilik bağının aynı zamanda erkeğin kadın üzerinde mülkiyet hakkı iddiasını ve kendi tahakkümünü sürdürebilmek adına eril şiddeti bir araç olarak kullanmaktan

Şekil 8. Katledilmiş kadınların medeni durumlarına göre cinayet failerinin dağılımı.

Şekil 9. Mekân olarak özel alanda katledilen kadınların katledildikleri mekânların genel toplamına göre dağılımları.

Şekil 10. Kocası tarafından katledilen kadınların diğer faillerce katledilen kadınlara göre dağılımları.

çekinmediğini belgeler niteliktedir. 6284 sayılı yasa Aile İçi Şiddetin Önlenmesi olarak bilimsel alan yazınında yer bulsa da kadınların yaşam hakkı en çok aile içerisinde ellerinden alınmaya devam etmektedir.

Sonuç

Kadına yönelik şiddet olgusu geçmişten bugüne varlığını sürdüren önemli sorun alanlarından biridir. Ataerkil ideolojilerin hâkim olduğu toplumlarda, cinsiyete dayalı şiddet de hegemonyanın devamı için bir araç konumundadır. Nitekim erkek, kendi hâkimiyetinin devamı için kendinden olmayanı sömürme, yok sayma, aşağılama, ele geçirme, zarar verme ve son olarak öldürmekten geri durmamaktadır. 2011'den günümüze kadarki süreçte sadece medyada yer alan haberler itibariyle 497 kadının erkekler tarafından katledilmiş olduğu bulgusu eril şiddetin yoğunluğunun göstergesidir. Kaldı ki bu sayı, tüm kadın cinayetlerini içermemektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ile çalışma kapsamında yararlanılan basın organlarında çıkan haber sayısı farkı karşılaştırıldığında (Şekil 1) bu sayının çok daha fazla olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında kadına yönelik şiddet mekân, şiddeti uygulayanın yakınlık derecesi, kadının yaşı boyutlarında ele alındığında verilerin göstermiş olduğu çeşitlilik, bir tahakküm aracı olan eril şiddetin varlık alanı olarak her yerde ve her yaş grubunda yaşandığını göstermektedir.

Tarihten bugüne en mahrem, kendimize ait ve güvenlik çağrışımlarıyla hatırladığımız, özel alan olan evlerimiz kadınların en yoğun katledildiği mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradan hareketle evin, kadınların bir başkasından yardım alma olasılığının en kısıtlı olduğu mekân olması düşünülebilir. Buna karşın şiddetin en yoğun yaşandığı ikinci mekân olarak kamusal alan olan sokağın karşımıza çıkması, aile ve aile kurumunun yüceltilen değeri olan çocuklarla ilişkilendirip anımsadığımız parklarda da şiddetin en uç boyutuna rastlanması veya kendi güvenlik güçlerini içerisinde barındıran hastane, adliye gibi resmi devlet kurumlarında da şiddetin gerçekleşmesi, kadının hiçbir mekân ve alanda güvende olmadığının, her zaman şiddetle yüz yüze gelebildiğinin açık bir göstergesidir.

Kadınlar en çok tanıdıkları tarafından şiddete maruz bırakılmaktadır. Koca, baba, akraba, kardeş, tanıdık, sevgili gibi uzayıp gitmekte olan failler, kadının özel veya sosyal yaşamında bir şekilde ilişkide olduğu kişilerdir. Buradan hareketle cinsiyetçi şiddetin bir tahakküm aracı olarak kullanıldığı ileri sürülebilir.

Şiddeti bir tahakküm aracı olarak karşımıza çıkaran başka bir boyut da şiddete maruz kalan kadınların yaşlarına dair verilerdir. Elde edilen bulgular katledilen kadınların 4 ila 86 yaş aralığında değişmesi ve her yaş grubundan kadının şiddete maruz kalabiliyor olması şiddetin cinsiyete yönelik olduğunun açık bir ifadesidir. Bununla birlikte şiddetin en yoğun olarak 20–40 yaş aralığındaki kadınlara uygulanıyor olarak karşımıza çıkması, eril ideolojinin, bedensel, ruhsal ve ekonomik yönden kendi hayatını idame ettirebilme olgunluğundaki kadınlara tahammülünün olmadığının bir göstergesidir.

İster özel, ister kamusal olsun, her mekânda özgürce varlık gösteren erkek iktidar, makbul kadın tanımlamasıyla kadına özel alanı yani mahremi olan evini işaret ederken, gerçekte kadınlara yaşam alanı tanımamakta ve kadınlar dışarıdan gelecek tehditler karşısında kendilerini güvende hissetmeleri beklenen özel alanlarında şiddetin pek çok türünü yaşamakta ve en çok da bu mekânda katledilmektedirler. Kadına yönelik şiddet olgusu, ataerkil ideolojilerin hâkimiyetinin sonlanmadığı, tüm ifade edilen kimlikler için toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmadığı, devletlerin kanunları uygulamadaki boşlukları giderilmediği sürece erkek hegemonyasının kendi varlığını koruyup devam ettirdiği bir tahakküm biçimi olarak karşımızda duracaktır.

KAYNAKLAR

Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1): 32-42.

Aktaş, G. (2017). Kadınların Kent Yaşamında Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bir Alan Çalışması: Denizli Örneği. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Güz (27): 85-114.

Alkan, A. (Ed.) (2009). Cins Cins Mekân. İstanbul: Varlık Yayınları.

Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul. Erişim Tarihi 17 Şubat 2020 http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/11/Ay%C5%9Fe-G%C3%BCl-Alt%C4%B1nay-Ye%C5%9Fim-Arat-turkiyede_kadina_yonelik_siddet_2007.pdf

Arendt, H. (2014). Şiddet Üzerine (8. Baskı). Bülent Peker (Çev.). İstanbul: İletişim.

Arendt, H. (2016). İnsanlık Durumu (8. Baskı). Bahadır Sina Şener (Çev.). İstanbul: İletişim.

Aytaç, Ö. (2007). Kent Mekânlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2): 199-226.

Dişsiz, M. ve Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 1(1): 50-58.

Dündar, S. ve Demiray, E. (2016). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Ulusal Gazetelerin İnternet Sitelerinde Yer Alışı. Istanbul Journal of Innovation in Education, 2(2): 71-103.

Erdönmez, M.E. ve Akı, A. (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi e-Dergisi, 1(1): 67-87. https://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-21939-ARTICLE-ERDONMEZ.pdf

Gazioğlu, E. (2013). Kadın Cinayetleri: Kavramsallaştırma ve Sorunlu Yaklaşımlar. Sosyal Politika Çalışmaları, 13 (7): 89-99.

Görgün Baran, A., Sarıtaş, C. T. ve Şahin Kütük, B. (2017). Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin İçerik ve Sunum Açısından Analizi: Beyazgazete.Com Örneği. Sosyoloji Konferansları, 55 (2017-1): 107-132.

Güleç Solak, S. (2014). Mekân-Kimlik Etkileşimi ve Kentsel Mekândaki Tezahürleri. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2009). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Halıcı, C. (2007). Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma. (Doktora tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hamel, C. ve Debauche, A. (der.) (2013). Violences contre les femmes. Nouvelles Questions Féministes, 32(1): 1-9.

Hanmer, J. (2012 [1977]). Violence et contrôle social des femmes. In Questions

Harvey, D. (2003). Sosyal Adalet ve Şehir. Mehmet Moralı (Çev.). İstanbul:Metis.

Féministes, 1977-1980, Syllepse: 94-115, Paris.

Kadının İnsan Hakları- Yeni Çözümler Derneği, KİHEP Grup Yönlendiricisi El Kitabı

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi Genel Tavsiye Kararları 1986-2013. Erişim Tarihi 12 Haziran 2019 http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/292_1.pdf

Lacombe, D. (2012). Visibilité et occultation des violences masculines envers les femmes au Nicaragua (1979-1996). Dans Problèmes d'Amérique latine, 2 (84): 13-39

Lacombe, D. (2018). Légiférer sur les « violences de genre » tout en préservant l'ordre patriarcal. L'exemple du Nicaragua (1990-2017). Droit et société, 2 (99): 287-303.

Lefèbvre, H. (2014 [1974]). Mekânın Üretimi. Işık Ergüden (Çev.). İstanbul: Sel.

Lordoğlu, C. (2018). İstanbul'da Bekâr Kadın Olmak. İstanbul: İletişim.

Mackenzie, S. (2002). Kentte Kadınlar. Ayten Alkan ve Bülent Duru (Der. ve Çev.), 20. Yüzyıl Kenti içinde (s.249-283). Ankara: İmge Yayınevi.

MOR ÇATI (2019). Türkiye'de Kadınların Yasal Kazanımları. Erişim Tarihi 8 Haziran 2019,

https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/462-turkiye-de-kadinlarin-yasal-kazanimlari

NTV (2009). Kadın Cinayetleri Yüzde 1400 Artış Gösterdi. Erişim Tarihi 28 Mayıs 2019, https://www.ntv.com.tr/yasam/kadin-cinayetleri-yuzde-1400-artis-gosterdi,8pIlUWARJ06jRXMTfN8T1A

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1):323-343.

Sargın, A. (2010-2012). Kamu Kurumları ve Kadın Sivil Toplum Örgütleri İçin Kadına Yönelik Şiddet İle Mücadele ve Şiddete Uğrayan Kadınlara Destek Mekanizması. Kadın ve Kadın STK'larının Güçlendirilmesi Projesi. Erişim Tarihi 23 Ocak 2020, https://www.gapcatom.org/wp-content/uploads/2014/09/siddet_kitapcik.pdf

Spınellı, B. (2011). Femicide and Feminicide In Europe. Gender-Motivated Killings of Women as a Result of Intimate Partner Violence, United Nations (UN) Expert Group Meeting on gendermotivated killings, New York.

Strange, C. (2003). Masculinities, Intimate Femicide and the Death Penalty in Australia, 1890-1920. British Journal of Criminology, 43: 310-339.

Sutherland, G. (2019). Mediated representations of violence against women in the mainstream news in Australia. Sutherland et al. BMC Public Health, 19(502): 1-8. Erişim Tarihi 14 Haziran 2019, https://doi.org/10.1186/s12889-019-6793-2

TBMM, Kadınlara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge. Erişim Tarihi 8 Haziran 2019, https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/kadina_karsi_siddet/,

TBMM, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu. Erişim Tarihi 11 Haziran 2019, https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf

Tuncer, S. (2015). Dışarı Çıkmak: Özelden Kamusala Feminist Bir Saha Hikâyesi. Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, 2(2): 30-58. Erişim Tarihi 19 Haziran 2019, https://doi.org/10.17572/mj2015.2.3058

Yüceşahin, M. M. (2016). Toplumsal Cinsiyet ve Mekânın Karşılıklı İlişkisi: Patriyarkanın Sosyal Mekânı Örgütleyişine Dair Bir Tartışma. Kadın/Woman 2000, 17(1): 73-101.

Yetim, D. ve Şahin, E. M. (2009). Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. Aile Hekimliği Dergisi, 2(2): 48-53.